

การส่งเสริมอาชีพปลูกกาแฟ

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื่องจากประชาชนในตำบลแม่เหาะเป็นชาวเขาเผ่าปกาเกอญอที่แต่เดิมประกอบอาชีพปลูกฝิ่น ซึ่งเป็นพืชที่ผิดกฎหมาย จึงมีการส่งเสริมให้ปลูกพืชเศรษฐกิจประเภทอื่นทดแทน ได้แก่ กาแฟ กระเทียม กระหล่ำปลีและพืชเมืองหนาว

นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา พืชที่ได้รับความนิยมมาเพาะปลูกมากคือกาแฟ เนื่องจากปลูกง่ายและคิดว่าจะสามารถจำหน่ายได้ราคาดี แต่ทว่าเมื่อได้ดำเนินการปลูกกาแฟแล้วกลับไม่สามารถหาตลาดรองรับผลผลิตได้ จึงหันไปปลูกกะหล่ำปลีแทนโดยไม่มีการปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียนทำให้ดินเสื่อมสภาพ เนื่องจากปลูกพืชชนิดเดียวซ้ำกันเป็นเวลานาน ส่งผลให้ผลผลิตตกต่ำและราคาพืชผลที่ตลาดรับซื้อมีราคาต่ำและไม่แน่นอน ความจำเป็นในการปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียนเพื่อแก้ปัญหาดินเสื่อมสภาพ จึงเป็นสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะต้องเร่งดำเนินการแก้ไข โดยเลือกกาแฟเป็นพืชที่ใช้ปลูกหมุนเวียน เนื่องจากสภาพภูมิอากาศทางภาคเหนือเหมาะสมกับการเพาะปลูกกาแฟ และดำเนินการติดต่อหาตลาดรับซื้อเมล็ดกาแฟ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านที่เคยเพาะปลูกกาแฟมาในอดีต

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2547

อำเภอ : แม่สะเรียง

จังหวัด : แม่ฮ่องสอน

ประชากร: 1,371 คน

พื้นที่ : 284.80 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ปี 2544 อบต.แม่เหาะจึงจัดโครงการ “การส่งเสริมอาชีพปลูกกาแฟ” ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่หันมาปลูกกาแฟเลี้ยงชีพ รวมถึงการแปรรูปเมล็ดกาแฟ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนและเป็นการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อปรับสภาพดินที่เสื่อมไปในเวลาเดียวกัน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. ด้านการอบรม

- จัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับวิธีการปลูกกาแฟ โรคในกาแฟ วิธีการกะเทาะเมล็ดออกโดยใช้เครื่องสี วิธีการตาก โดยวิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลแม่เหาะ

2. ด้านการจัดตั้งกลุ่ม

- จัดตั้งกลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ โดยมีสมาชิก จำนวน 22 คน เพื่อปลูกกาแฟเป็นอาชีพเสริม และมีการแปรรูปเมล็ดกาแฟเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับเมล็ดกาแฟ

3. ด้านการตลาด

- ประสานงานกับสหกรณ์ตำบลแม่เหาะเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการเงินของกลุ่ม
- ประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อการช่วยเหลือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (KBC) เพื่อให้ความช่วยเหลือโดยการติดต่อหาตลาดในการนำเมล็ดกาแฟไปจำหน่ายให้กับชาวบ้าน
- ประสานงานกับสหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นตัวกลางในการรับซื้อเมล็ดกาแฟที่ยังมิได้มีการแปรรูปจากเกษตรกร

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	1. เงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อเมล็ดกาแฟจากชาวบ้าน
การระดมทุน/การระดมทุน	1. สมาชิกในกลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ จำนวน 22 คน ระดมเงินทุนเพื่อจัดซื้อเครื่องกะเทาะเปลือกกาแฟ 1 เครื่อง ราคา 20,000 บาท
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. เครื่องกะเทาะเปลือกกาแฟ จำนวน 1 เครื่อง
บุคลากร	- วิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอนและศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ทำหน้าที่อบรมชาวบ้านเกี่ยวกับวิธีการปลูกกาแฟ จำนวน 3-4 คน 2 วัน - เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ทำหน้าที่รับซื้อกาแฟจากเกษตรกรที่ไม่ต้องการแปรรูปมารวมกัน - สมาชิกกลุ่มอาชีพกาแฟ ทำหน้าที่กะเทาะเปลือกเมล็ดกาแฟ จำนวน 3-5 คน 60 วัน - เจ้าหน้าที่จากสหกรณ์ตำบล ทำหน้าที่บริหารจัดการด้านการเงินของกลุ่ม

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ต้นปี 2544	นายก อบต. พบปัญหาจากการที่ชาวบ้านปลูกพืชผลทางการเกษตรซ้ำกันเป็นเวลานาน ทำให้ดินเริ่มเสื่อมสภาพ ผลผลิตทางการเกษตรลดลง ราคาพืชผักตกต่ำลง	นายก อบต.
2544	นายก อบต. มีแนวความคิดที่จะส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกเมล็ดกาแฟ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น - นายก อบต. นำแนวความคิดดังกล่าวเข้าปรึกษากับ ปลัด อบต. และสภา อบต. เพื่อขอความเห็น โดยทั้ง ปลัด อบต. และสภา อบต. ให้ความเห็นชอบการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพการปลูกกาแฟ	นายก อบต./ ผู้นำชุมชน
2544	อบต. ประสานงานไปยังองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อช่วยเหลือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (KBC) เพื่อช่วยในการจัดหาตลาดในการจำหน่ายเมล็ดกาแฟแปรรูป	อบต.
2544	จัดประชุมขอความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการออกสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านในการปลูกกาแฟ - นายก อบต. และผู้นำชุมชน ออกสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านว่ามีความสนใจที่จะปลูกกาแฟ เพื่อการจำหน่ายทดแทนพืชผักชนิดเดิมหรือไม่ โดย อบต. จะเป็นคนประสานงานให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับชาวบ้าน	อบต. / นายก อบต./ และผู้นำชุมชน
2544	จัดตั้งกลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ	อบต. / กลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ
2544	ประสานงานไปยังศูนย์ส่งเสริมการเกษตรและศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ เพื่อจัดส่งวิทยากรมาอบรมให้ความรู้กับชาวบ้าน	อบต.

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
2544	จัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้กับชาวบ้านเกี่ยวกับวิธีการปลูกกาแฟ โรคในกาแฟ วิธีการกะเทาะเมล็ดออกโดยใช้เครื่องมือ วิธีการตาก	วิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมฯ / ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ
2544	เกษตรกรเริ่มดำเนินการปลูกกาแฟ โดยใช้ระยะเวลา 3 ปี ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	กลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ / เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ
ปลายปี 2546	ประสานงานไปทางสหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อร่วมกับกลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ เป็นตัวกลางทำหน้าที่รับซื้อเมล็ดกาแฟจากเกษตรกรที่ไม่ต้องการแปรรูป เพื่อมาทำการแปรรูปพร้อมกันทีเดียว	อบต.
2546	ประสานงานไปทางสหกรณ์ตำบล เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการด้านการเงินของกลุ่ม ทั้งเงินทุนหมุนเวียน เงินค้ำตอบแทนในการทำงานของสมาชิกกลุ่มและเงินปันผลให้กับสมาชิกกลุ่ม	อบต.
ตุลาคม – พฤศจิกายน 2546	รับซื้อเมล็ดกาแฟจากเกษตรกรมาทำการแปรรูปพร้อมกัน เพื่อเพิ่มมูลค่าและสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้ - สหกรณ์ตำบลให้ความช่วยเหลือในการออกเงินทุนในการรับซื้อเมล็ดกาแฟจากชาวบ้าน - สมาชิกกลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ จำนวน 3-5 คน / วัน หมุนเวียนกันมาทำหน้าที่กะเทาะเปลือกเมล็ดกาแฟ โดยได้รับค่าตอบแทนวันละ 100 บาท / คน	สหกรณ์ตำบล / สหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ / กลุ่มอาชีพปลูกกาแฟ
2546	ประสานงานไปยังศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อจัดส่งวิทยากรมาอบรมความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์ให้แก่กลุ่ม	อบต.
2546	จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับแปรรูป การบรรจุภัณฑ์และการจำหน่าย รวมทั้งอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่จำหน่ายกาแฟให้แก่กลุ่ม	ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ธันวาคม 2546	สรุปผลการดำเนินงานของโครงการ	อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

--หน่วยงาน/องค์กร-- -- บทบาทความร่วมมือ --

องค์กรเอกชนเพื่อการช่วยเหลือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (KBC) สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ โดยการติดต่อหาตลาดในการจำหน่ายเมล็ดกาแฟให้กับประชาชน

สหกรณ์ตำบล สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ โดยการให้กู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มและดูแลการบริหารจัดการด้านการเงินของกลุ่ม

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรฯ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ โดยการจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้กับประชาชน เกี่ยวกับวิธีการปลูกกาแฟ การป้องกันโรคในกาแฟ วิธีการเอาเมล็ดออกโดยใช้เครื่องมือและวิธีการตากกาแฟ

--หน่วยงาน/องค์กร-- -- บทบาทความร่วมมือ --

สหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่	สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ โดยการทำหน้าที่รับซื้อกาแฟจากเกษตรกรที่ไม่ต้องการแปรรูป เพื่อให้กลุ่มอาชีพกาแฟทำหน้าที่แปรรูปพร้อมกันที่เดียวทั้งหมด
ศูนย์พัฒนาและ ส่งเสริมชาวเขา จังหวัดแม่ฮ่องสอน	สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยการจัดส่งวิทยากรมาอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านเกี่ยวกับวิธีการแปรรูป , การบรรจุภัณฑ์และการจำหน่าย รวมทั้งอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่จำหน่ายกาแฟ

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนปลูกพืชชนิดเดียวกันเป็นเวลานาน ส่งผลให้ดินเริ่มเสื่อมสภาพ ผลผลิตลดลง และราคาพืชผลตกต่ำลง
2. ประชาชนที่ปลูกกาแฟไม่มีช่องทางในการจัดจำหน่าย หรือบางส่วนที่สามารถหาช่องทางการจำหน่ายได้ ก็จะเป็นแบบคนต่างขายไม่มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ไม่มีการแปรรูปวัตถุดิบ จึงยังส่งผลให้เมล็ดกาแฟมีราคาต่ำ เพียง 5- 8 บาท / กิโลกรัม

หลังการดำเนินการ

1. ประชาชนมีการปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียนเป็นการแก้ไขปัญหาดินเสื่อม ส่งผลให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น
2. ประชาชนมีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าที่แน่นอน โดยมีกลุ่มอาชีพกาแฟและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ เป็นตัวกลางในการรับซื้อวัตถุดิบเมล็ดกาแฟมารวมกัน เพื่อการแปรรูป ส่งผลให้สามารถจำหน่ายเมล็ดกาแฟได้ราคามากขึ้น จากเดิมเมล็ดกาแฟที่ยังมีได้ผ่านการแปรรูป กิโลกรัมละ 5-8 บาท หลังจากผ่านการแปรรูปแล้วสามารถจำหน่ายได้ กิโลกรัมละ 90 บาท ซึ่งที่ผ่านมา ปี 2546 สามารถผลิตเมล็ดกาแฟได้ 2,200 กิโลกรัม สร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ โดยรวมประมาณ 4,000 – 5,000 บาท/ปี

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. แนวทางการตลาดของชาวบ้านที่ปลูกกาแฟทำให้ราคาของกาแฟนั้นต่ำลง เนื่องจากเป้าหมายในการขายสินค้าของชาวบ้านแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ชาวบ้านบางส่วนต้องการขายเมล็ดกาแฟสดไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการแปรรูป ขณะที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องการขายเมล็ดกาแฟในลักษณะที่แปรรูปแล้ว เนื่องจากได้ราคาสูงกว่า ความต้องการของชาวบ้านที่ไม่ตรงกันนี้เกิดปัญหามาก ส่งผลให้เกษตรกรอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างขาย จนไม่มีอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มพ่อค้าที่เข้ามาซื้อเมล็ดกาแฟ	1. อบต. ประสานให้สหกรณ์การเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ มาทำหน้าที่ในการประสานงานรับซื้อกาแฟจากเกษตรกรที่ไม่ต้องการแปรรูปเมล็ดกาแฟ แล้วจึงนำมาแปรรูปที่เดียวพร้อมกันทั้งหมด ทำให้ได้ปริมาณเมล็ดกาแฟที่มากพอที่จะสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้ โดยเงินที่นำมาซื้อเมล็ดกาแฟสดจากเกษตรกรเป็นเงินทุนหมุนเวียนจากสหกรณ์ตำบล

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
2. เครื่องกะเทาะเปลือกกาแฟที่มีอยู่เพียงเครื่องเดียว ส่งผลให้ไม่สามารถผลิตเมล็ดกาแฟสดได้เพียงพอกับความต้องการ	2. ประสานงานไปทางสหกรณ์ตำบลที่ทำหน้าที่บริหารจัดการด้านการเงินให้กับกลุ่มอาชีพกาแฟ เพื่อดำเนินการจัดซื้อเครื่องกะเทาะเปลือกกาแฟเพิ่มเติม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนของผู้บริหารที่สามารถติดต่อหาตลาดรับซื้อเมล็ดกาแฟให้เกษตรกรได้ ส่งผลให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกกาแฟมีช่องทางในการจัดจำหน่าย ทำให้เกษตรกรหันมาเพาะปลูกกาแฟเพิ่มมากขึ้น และมีรายได้เสริมจากการเพาะปลูกกาแฟเพิ่มขึ้นตามมา
2. การให้ความสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล สหกรณ์ตำบล สหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ และองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อช่วยเหลือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

อบต. มีแผนงานที่จะส่งเสริมอาชีพปลูกกาแฟ โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดีขึ้น เริ่มตั้งแต่เครื่องสีเมล็ด สถานที่ตากเมล็ดกาแฟ รวมทั้งการส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถผลิตกาแฟแบบครบวงจร โดยให้มีบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าเป็นของตนเอง

บทเรียนที่ได้รับ

การทำงานร่วมกันความสามัคคีและการรวมตัวกันของเกษตรกรที่ปลูกกาแฟ ทำให้เกษตรกรสามารถที่จะต่อรองราคาในการจำหน่ายเมล็ดกาแฟให้แก่พ่อค้าคนกลางได้ราคาสูงเพิ่มขึ้น ต่างจากในอดีตที่ต่างคนต่างขาย ซึ่งเกษตรกรไม่สามารถที่จะต่อรองราคาในการจำหน่ายเมล็ดกาแฟกับพ่อค้าคนกลางได้ เกษตรกรจึงเรียนรู้ว่ากลุ่มเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานทุกๆ เรื่อง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำกรณีวิถีใหม่นี้ไปปฏิบัติควรต้องคำนึงถึง
1. สภาพภูมิประเทศที่ต้องเหมาะสมกับการปลูกกาแฟ สูงจากระดับน้ำทะเล และสภาพภูมิอากาศที่เย็นและชื้น
 2. ชาวบ้านควรมีประสบการณ์ในการปลูกเมล็ดกาแฟมาบ้าง
 3. ควรจะปลูกกาแฟเป็นอาชีพเสริม เนื่องจากกาแฟเป็นพืชที่ให้ผลผลิตช้าต้องรอนานถึง 3 ปี จึงจะสามารถเก็บเกี่ยวได้
 4. ช่องทางในการเข้าถึงตลาดในการจำหน่ายเมล็ดกาแฟถือว่ามีความสำคัญมาก ควรจะมีการเตรียมการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายเอาไว้ล่วงหน้า

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายวิชา ประเสริฐศรี
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ
ที่อยู่ : 130/4 หมู่ 4 ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โทรศัพท์ : (053) 613-524

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2544

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหาะ
สถานที่ตั้ง	130/4 หมู่ 4 ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58110
ขนาดพื้นที่ งบประมาณรายจ่าย	284.80 ตารางกิโลเมตร 2,700,124.74 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	3,678,320 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	6 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 3 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	7,866 คน ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง สกอร์และกะเหรี่ยงโปว์ การดำรงชีพของประชากร ส่วนใหญ่เป็นการทำไร่ข้าวหมุนเวียนและอาชีพรองคือ การทำสวนกะหล่ำปลี มีการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมสำหรับชนเผ่า เช่น ในด้านภาษา การแต่ง กายและการทำพิธีกรรมต่างๆ เช่น การผูกข้อมือขึ้นปี ใหม่ประจำปีหรือประเพณี พิธีกรรมในการแต่งงาน เป็นต้น ประชากรในพื้นที่บางส่วนนับถือผี ซึ่งเป็น ความเชื่อตั้งแต่โบราณกาล ส่วนใหญ่นับถือศาสนา พุทธรองลงมาคือศาสนาคริสต์ ตำบลแม่เหาะ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย เช่น เทศกาลดอกบัวตองในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึง ต้นธันวาคม มีน้ำตกแม่สวรรค์น้อย ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 12 ตำบลแม่เหาะและยังมีถ้ำแม่เหาะ ตั้งอยู่ที่หมู่ 10 ตำบลแม่เหาะ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาวัฒนธรรม ตามหมู่บ้านต่างๆ หรือการท่องเที่ยวเพื่อศึกษา ธรรมชาติในพื้นที่ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของตำบลแม่ เหาะยังอุดมไปด้วยป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นจึง เหมาะแก่การศึกษาพรรณไม้นานาชนิดเป็นอย่างยิ่ง